

Գանդատ ինչ երբէք չունիմ սուրբ կաթին մայ բենի մասին .
 Քաջ Հայկի սերունդէն ենք մեր նախնի հայ բենի մասին .
 Կարեկից պարտիմք լինել Հայ ազգիս ա բենի մասին .
 Քաջ հովուաց կարի փոյթ է զի կրթել վայ բենի մասին .
 Սխեր թող հոչակէ պատուարժան Սուրենի մասին .
 Քէտրգէ , ձեռն պատրաստ, օն պատասխան շուտ տուր ասեմ : Ուր .

Ռոբինեան Ընկերութեան
 Գործի Տեսուչ Մանգիտի Գեորգ
 Վերանայեան :

Դ Պ Ր Ո Յ Ա Կ Ա Ն Շ Է Ն Ք Ե Ր

Ի ՀԵՈՒՄՆ Եգիպտոսի մեհեան-
 ներն և Միջին Գարու մէջ քրիստոնէ-
 ական տաճարներն այնպիսի վայելուչ
 կերպիւ շինուած , կերտուած և յար-
 դարուած էին , որ գրեթէ բովանդակ
 պաշտամունքն կը պատկերանար աչոյց
 առջեւ : Արուեստն ու ճարտարապե-
 տունն իրենց բոլոր ոյժն կը թափէին ,
 որպէս զի խորհրդաւոր նշաններու և
 քանդակներու միջոցաւ խորապաւորեն
 մարդոց մտաց և սրտի մէջ պաշտաման
 վերացական ճմարտութիւններն Յկե-
 ղեցին կամ տաճարն իսկապէս մի քը-
 րիստոնէական գիրք էր , կարդալու և
 ըմբռնելու համար ժողովրդի աչոյց
 առջեւ պատկերացած , ինչպէս որ մի
 գիրք էր նմանապէս եգիպտական մե-
 հեանն կռապաշտութեան համար :

Գպրոցն եւս , իբրեւ ուսման եւ
 գիտութեան տաճար , մեծ նշանակու-
 թիւն ունի շինութեան կողմէն : Այս
 նշանակութիւնն բաղմամբաւ չքեղու-
 թեան և հոյակապութեան մասին չէ ,
 այլ վայելութեան , յարմարութեան
 և պատշաճաւորութեան :

Գպրոցի շէնքն պէտք է լինի ճար-
 տարապետական պարզ ոճով կամ ճա-
 շակաւ , բայց առանց մեծ ծախուց .
 կարելի է շինութեանն վայելութիւն
 տալ թէ՛ գիծերու եւ համեմատու-
 թիւններու դաշնակաւորութեւ և թէ՛
 գունաւոր աղիւսներու և տեսակ տե-
 սակ կաղապարներու գործածութեամբ ,
 ինչպէս են Փերմանիոյ գպրոցներու
 շէնքերն մեծաւ մասամբ :

Գպրոցն պէտք է ունենայ պարտեզ ,
 բաւականաչափ գետին իւր առջեւ
 կամ աչոյց տեսութիւնն պարարող
 ծաղկանոց , ուր ծաղկունք իրենց երփ-
 ներանգ գուններով և բաղեղներն իրենց
 մշտադալար կանաչութեամբ զարդա-
 րեն և պսակեն գպրոցական շէնքն :
 Մեծ վայելութիւն կարող են տալ նա-
 և սիրուն և կանաչադեղ ծառերն ,

Այս գպրոցի արտաքին կողմն է .
 իսկ ՚ի ներքուստ գպրոցի պատերուն
 վերայ սիրտի լինին սեաւ տախտակներ ,
 ուր ուսուցիչն կարենայ պատկերացնել
 իւր բացատրութիւններն , սխտի լինին
 աշխարհագրան բաղմամբիւ քարտեզ

ներ, քանի մի մեծամեծ պատկերներ, որք ներկայացնեն պատմական նշանաւոր անցքեր եւ անձնութիւններ, որք անգամ թեան ու առաքինութեան արարքներ: Պիտի լինին մեծ մարդկանց գաճեղէն կամ բռեայ կիսարձաններ, զանազան հանքաց եւ բուսոց օրինակներ կամ տեսակներ, կշիռներ և չափեր, մետրական կամ չափական դրութեամբ պատրաստած: Վերջապէս պիտի լինին տեսակ տեսակ առականներ, որոց տեսութեամբ կամ զննութեամբ հրնարաւոր լինի բնական գիտութեանց մասին ծանօթութիւններ եւ ճաշակ ստանալ: Աչաց տեսութեամբ է, որ սկէտք է միայն բանալ եւ բմբռնել տալ ամեն բան, ինչ որ կամինք մտաց մէջ քանդակել և տպաւորել: Առարկաներով ուսուցանելն ամենէն լաւ եղանակն է և կարելի է ուսման ամեն ճիւղերու մէջ դործադրել:

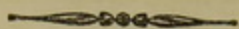
Յայտնի է, որ մեր ազգային դրսերոցներն բոլորովին դատարկ և մերկ են, միջոցա կարելի է սակաւ ծախիւք այնպիսի առարկաներով ծոխացնել, որոնք կարող են արուեստից ճաշակ զարթոցանել եւ մտաց զննելու եւ գիտելու կարողութիւնն սրել, որ խիստ կարեւոր է ամեն վիճակի և ամեն կարգի մարդկանց համար:

Յուշալի է, որ մեր դպրոցներն տակաւին և ոչ մի տեղ յարգարուած եւ զարգարուած են ամենապիտանի զարդերով, որոնք խիստ կարեւոր են և կալօռ չեն մեծամեծ ծախուց:

Աւերակայ երկաթեղեաց կայարաններն անգամ իրենց պատերուն և առատաղնեւուն վերայ այնչափ ուսումնասիրական նկարներ եւ պատկերներ կը ներկայացնեն, որ մարդ կը զմայլի, իսկ մեր դպրոցներն, որոնք բուն ուսման տեղիք են, խաղառ մերկ են և թափուր, և վերացականութեամբ ու

զորմելի մանուկներն զղուեցնելէն եւ ապուշներ պատրաստելէն զկնի՝ անգագար կը գանգատինք, որ մեր դրսերոցներն արդիւնք չունին, անբարեկարգ են, և այլն և այլն:

Մեր դպրոցական շէնքերու մասին չենք ուզեր խօսիլ. վասն զի մեր դրսերոցական շէնքերն, քանի մի սակաւաթիւ բացառութեամբ, տյնչափ հեռի են դպրոցական յարմարութենէ, թէ և շատերն մեծ ծախիւք շինուած, որ աւելի բանտ՝ քան թէ դպրոց կարելի է անուանել:

Ն Ի Ի Թ Ք Ո Ւ Ս Մ Ա Ն

Նախնական դպրոցներու համար

ՈՒՍՄԱՆ, կամ, աւելի լաւ եւս աւել, դաստիարակութեան նպատակն է ամենէն առաջ զօրացնել բարոյական զգացումն, և ասոյ զարգացնել մտաց և մարմնոց զօրութիւնն: Գաստիարաւ կութիւն բարոյական, մտաւորական և ֆիզիքական, ահա՛ անպայման կարեւոր նպատակ ուսման:

Կրօնքն ու բարոյագիտութիւնն գլխաւոր առարկայք են ուսման եւ այս մասին ամենեքեան պարտին հոգ տանիլ, մանաւանդ եկեղեցականք կամ պաշտօնեայք Աւետարանի Բայց կրօնք և բարոյականի ուսուցչութիւնն ուսման բոլոր ճիւղերուն մէջ ամենէն փափկագոյնն է և վսեմագոյնն: Անգիր կամ ի բերան սերտել տալ չափերովն քանի մի կրօնական և բարոյական սահմանափակ հաւատարմարտումներ և գիտելիքներ չը նշանակէր կրօն և բարոյականութիւն ուսուցանել: Այն մեծամեծ գաղափարներն կամ ճանաչողութիւններն որոնք կը վերաբերին Աստուծոյ, պարտուց, մարդասիրութեան,